

Cyfoeth Naturiol Cymru
Natural Resources Wales

Adroddiad ar Sefyllfa Adnoddau Naturiol 2025

SoNaRR 2025
State of Natural Resources Report for Wales

Tystiolaeth yn sbarduno gweithredu dros dir Cymru

Evidence driving action for Wales' land

Cadeirydd / Chair: Richard Cardwell

Cyflwynwyr / Presenters: Julie Boswell, Claire Spicer, Mel Meaden

Croeso
Welcome

Cwestiwn 1 A ydych chi wedi defnyddio unrhyw un o'r Adroddiadau ar Gyflwr Adnoddau Naturiol?

Question 1 Have you used any of the State of Natural Resources Reports?

Cwestiwn 2 Ar gyfer beth wnaethoch chi ddefnyddio SoNaRR?

Question 2 What have you used SoNaRR for?

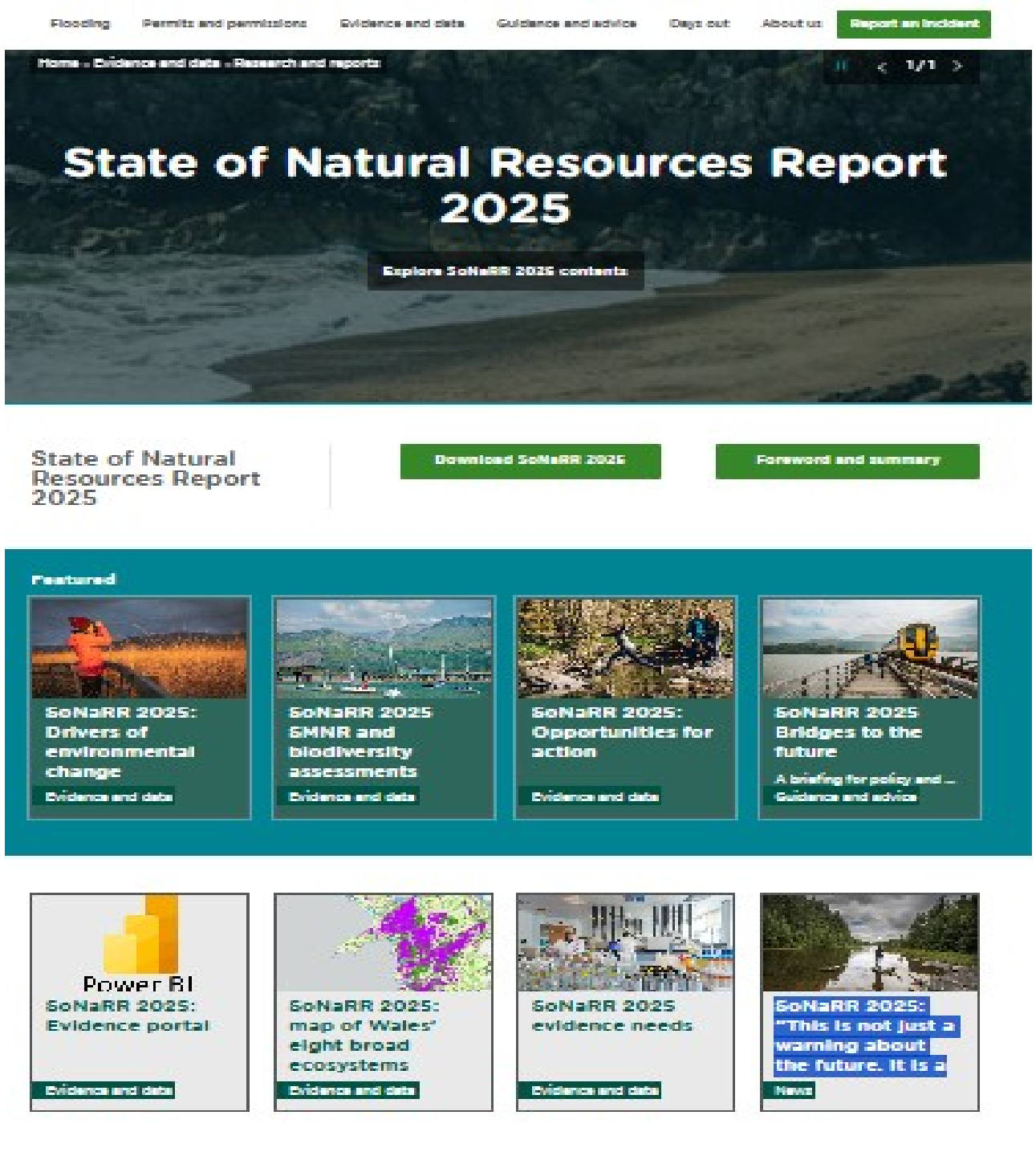

[Cyfoeth Naturiol Cymru Adroddiad ar Sefyllfa Adnoddau Naturiol 2025]

[Natural Resources Wales / State of Natural Resources Report 2025]

4 dimensiwn llesiant: / 4 dimensions of well-being:

Amgylcheddol (cyflwr a gwytnwch)

Environmental (condition and resilience)

Cymdeithasol

Social

Diwylliannol

Cultural

Economaidd

Economic

Natural Resources Wales / State of Natural Resources Report 2025

Ein Nodau / Our aims

Nod 1

Stociau o adnoddau naturiol yn cael eu diogelu a'u gwella

Aim 1

Natural resources are safeguarded and enhanced

Nod 2

Gwytnwch Ecosystemau

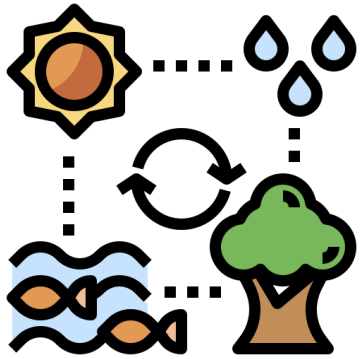

Aim 2

Ecosystem resilience

Nod 3

Lleoedd iach ar gyfer pobl sydd wedi'u diogelu rhag peryglon amgylcheddol

Aim 3

Healthy places for people, protected from environmental risks

Nod 4

Economi adfywiol gyda lefelau cynhyrchu a defnyddio adnoddau cynaliadwy

Aim 4

Regenerative economy with sustainable levels of production and consumption

Beth yw SoNaRR 2025?/ What is in SoNaRR 2025?

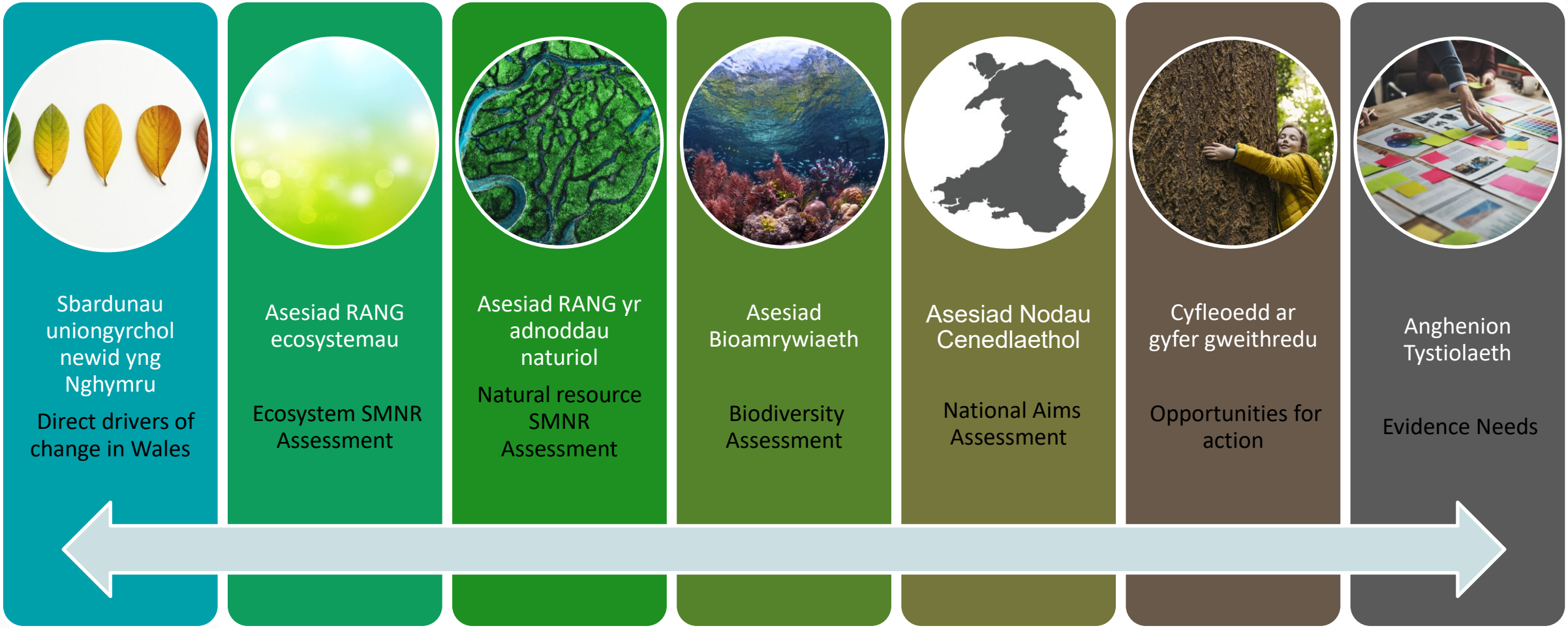

Asesiad o'r ecosystemau, yr adnoddau naturiol a'r cynnydd tuag at y 4 nod o Reoli Adnoddau Naturiol yn Gynaliadwy
An assessment of the ecosystems, natural resources and progress towards the 4 aims of SMNR

Natural Resources Wales / State of Natural Resources Report 2025

Mae angen gweithredu/ Action is needed

Yn seiliedig ar ein tystiolaeth, mae'r cyfloedd ar gyfer gweithredu yn glir

Based on our evidence the opportunities for action are clear

Graddfa leol

Grymuso pobl a chymunedau i fabwysiadu ffyrdd o fyw cynaliadwy a iach

Local scale

Empowering people and communities to adopt sustainable and healthy lifestyles

Graddfa ranbarthol

Dulliau sy'n seiliedig ar le

Regional scale

Place-based approaches

Graddfa genedlaethol

Alinio fframweithiau gwleidyddol a pholisiau gyda'r argyfyngau hinsawdd a natur

National scale

Aligning political and policy frameworks with the climate and nature emergency

Tystiolaeth yn sbarduno camau gweithredu dros dir Cymru

Evidence driving action for Wales' land

Troi tystiolaeth yn gamau gweithredu ar gyfer Cymru gydnerth, natur bositif
Turning evidence into action for a resilient, nature-positive Wales

Ecosystemau Cymru

- Mynyddoedd, gweundiroedd, rhostiroedd / Mountains, moorland, heath
- Glaswelltir lled-naturiol / Seminatural grassland
- Tir fferm caeedig / Enclosed farmland
- Coetiroedd / Woodlands
- Dŵr agored, gwlyptiroedd a gorlifdiroedd / Open water, wetlands and floodplains
- Trefol / Urban
- Ymylon arfordirol / Coastal margins
- Morol / Marine

Ecosystems in Wales

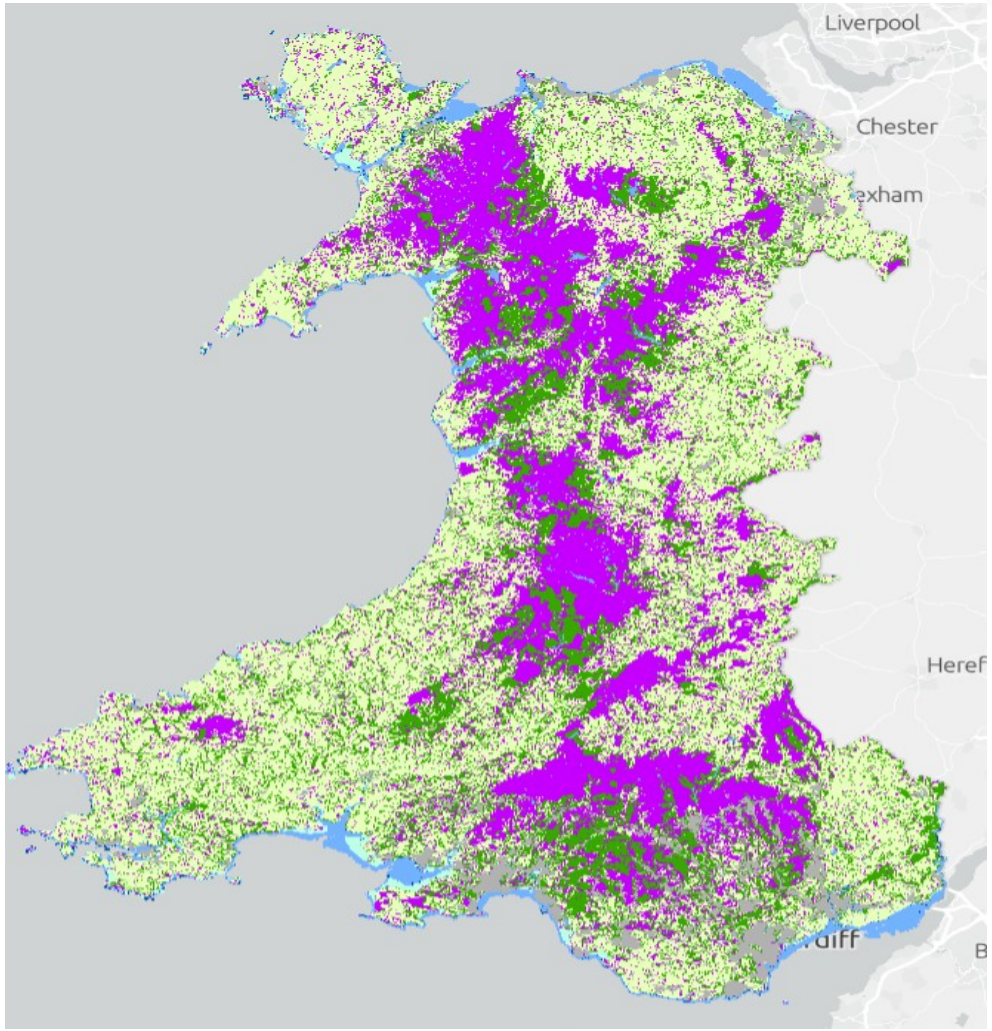

Negeseuon allweddol – beth mae'r dystiolaeth yn dweud wrthym?

Digwyddodd y newidiadau mwyaf nodedig mewn ardaloedd:

- **Trefol**
- **Coetiroedd**
- **Tir Fferm Caeedig**

- **Mae tir yn adnodd prin**
- **Mae galwadau cynyddol a chystadleuol ar dir sy'n creu risgiau o newid anghynaladwy.**
- **Mae tir yn darparu gwasanaethau ecosystemau hanfodol a buddion lles, gan gynnwys bwyd a ffibr**

Key messages – what does the evidence tell us?

The most notable changes occurred in:

- **Urban**
- **Woodlands**
- **Enclosed Farmland**

- **Land is a finite resource**
- **Land has increasing and competing demands creating risks of unsustainable change.**
- **Land provides essential ecosystems services and well-being benefits, including food and fibre**

Prif yrwyr a phwysau ar ecosystemau

Gyrwyr newid uniongyrchol	• Newid hinsawdd • Rhywogaethau estron goresgynnol, plâu a chlefydau • Newid o ran defnydd tir • Llygredd
Pwysau	• Datblygiadau adeiledig a seilwaith • Defnydd tir cystadleuol • Newid ym mhatrymau'r tywydd • Plâu a chlefydau • Heriau byd-eang • Llygredd aer a thir • Dwysáu amaethyddol • Pwysau llysysyddion • Rheolaeth annigonol

Key drivers and pressures on ecosystems

Direct drivers of change	• Climate change • INNS, pests & diseases • Land use change • Pollution
Pressures	• Built development & infrastructure • Competing land use • Changing weather patterns • Pests and diseases • Global shocks • Air & land pollution • Agricultural intensification • Herbivore pressures • Insufficient management

Cyfleoedd Allweddol

Cynllunio defnydd tir integredig	• Strategaeth defnydd tir a fframwaith penderfynu ar newid defnydd tir • Dull systemau • Penderfyniadau ar sail tystiolaeth yn seiliedig ar addasrwydd a gallu defnydd tir • Gwreiddio adfer natur • Mynd i'r afael ag achosion sylfaenol llygredd
Atebion integredig ar gyfer hinsawdd, natur, llygredd a phobl	• Adfer mawndiroedd • Hyrwyddo Rhwydweithiau Ecolegol â Blaenoriaeth a Rhwydwaith Ecolegol Gwydn • Rheoli Rhywogaethau Estron Goresgynnol ar raddfa tirwedd • Mwy o blannu coed a chreu coetir • Arallgyfeirio i wella gwydnwch • Mesurau addasu i'r hinsawdd • Ffermio ac arferion ail dyfu sy'n gyfeillgar i natur • Atebion wedi'u cefnogi gan fuddsoddiad cynaliadwy / cyllid gwyrdd • Cyfranogiad ac ymgysylltiad cymunedol

Key Opportunities

Integrated land use planning	• Land use strategy and land use change decision-making framework • Systems approach • Evidence-based decisions based on land use suitability & capability • Embedding nature recovery • Tacking root causes of pollution
Integrated solutions for climate, nature, pollution and people	• Peatland restoration • Promoting PENs & RENs • Landscape scale management of INNS • More tree planting & woodland creation • Diversification to improve resilience • Climate adaptation measures • Nature friendly farming & regenerative practices • Solutions supported by sustainable investment / green finance • Community engagement and participation

Gwneud i bren weithio i Gymru

Making wood work for Wales

PROSIECT CARTREFI O BREN LLEOL

THE HOME-GROWN HOMES PROJECT

ROOT TO MARKET

www.roottomarket.org

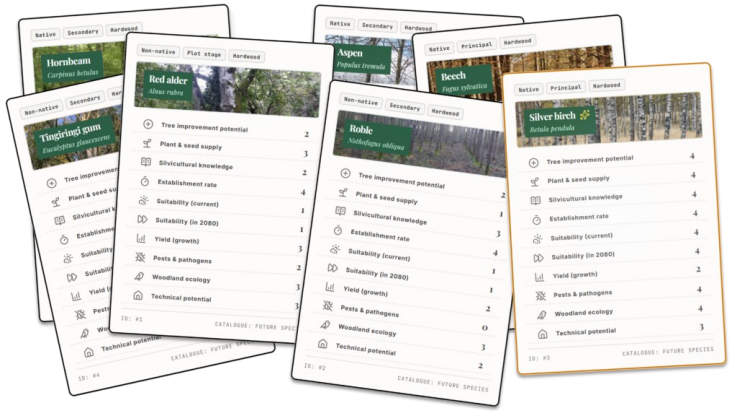

Iechyd coed – y bygythiad mwyaf arwyddocaol

Iechyd coed yng Nghymru

- ✅ Mae risgiau'n cynyddu
- ✅ Clefyd coed ynn yw'r her fwyaf arwyddocaol o hyd
- ✅ *Ips typographus* wedi'i ganfod ond heb sefydlu
- ✅ Bioddiogelwch a gwyliadwriaeth yn parhau yn hanfodol
- ✅ Mae amrywio rhywogaethau yn gwella gwydnwch
- ✅ Mae gweithio mewn partneriaeth effeithiol yn hanfodol

Gobaith i'r dyfodol

- ✅ Annog canfyddiadau ymchwil newydd ar glefyd coed ynn
- ✅ Sefydlwyd Rhwydwaith Gwyliadwriaeth Iechyd Planhigion Cymru yn 2022 ac mae'n parhau.
- ✅ Mae gan wyddoniaeth dinasyddion rôl bwysig i'w chwarae

Tree health – the most significant threat

Tree health in Wales

- ✅ Risks are increasing
- ✅ Ash dieback remains the most significant challenge
- ✅ *Ips typographus* detected but not established
- ✅ Biosecurity and surveillance remain essential
- ✅ Species diversification improves resilience
- ✅ Effective partnership working is critical

Future hope

- ✅ Encouraging new research findings on ash dieback
- ✅ WPHSN established in 2022 and is ongoing.
- ✅ Citizen science has an important role to play

TreeAlert

Creu coetir a phlannu coed

Woodland creation and tree planting

- ✅ Cysgod a lloches rhag tywydd eithafol
- ✅ Dal a storio carbon
- ✅ Lliniaru ar berygl llifogydd - 'arafu'r llif'
- ✅ Oeri a chysgodi afonydd
- ✅ Gwelliannau ansawdd dŵr – lleiniau clustogi naturiol
- ✅ Gwella bioamrywiaeth
- ✅ Buddion o ran iechyd a lles
- ✅ Gwelliannau i ansawdd aer

- ✅ Shade and shelter from extreme weather
- ✅ Carbon sequestration
- ✅ Flood risk mitigation - ‘slow the flow’
- ✅ Cooling and shading of rivers
- ✅ Water quality improvements – natural buffers
- ✅ Biodiversity enhancements
- ✅ Health and well-being benefits
- ✅ Air quality improvements

Rhaglen Rhwydweithiau Natur - Amonia / Nature Networks Programme- Ammonia

https://businesswales.gov.wales/farmingconnect/improving-air-quality

Rhaglen Weithredu Genedlaethol ar Fawndiroedd National Peatland Action Programme (NPAP)

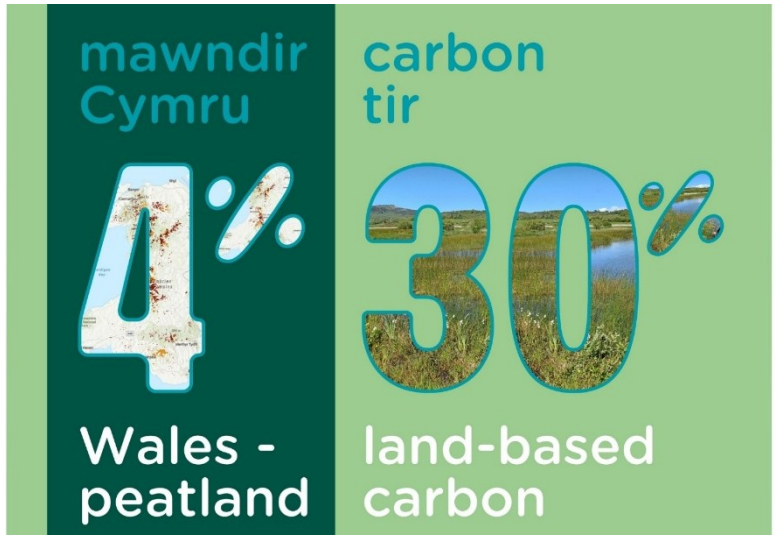

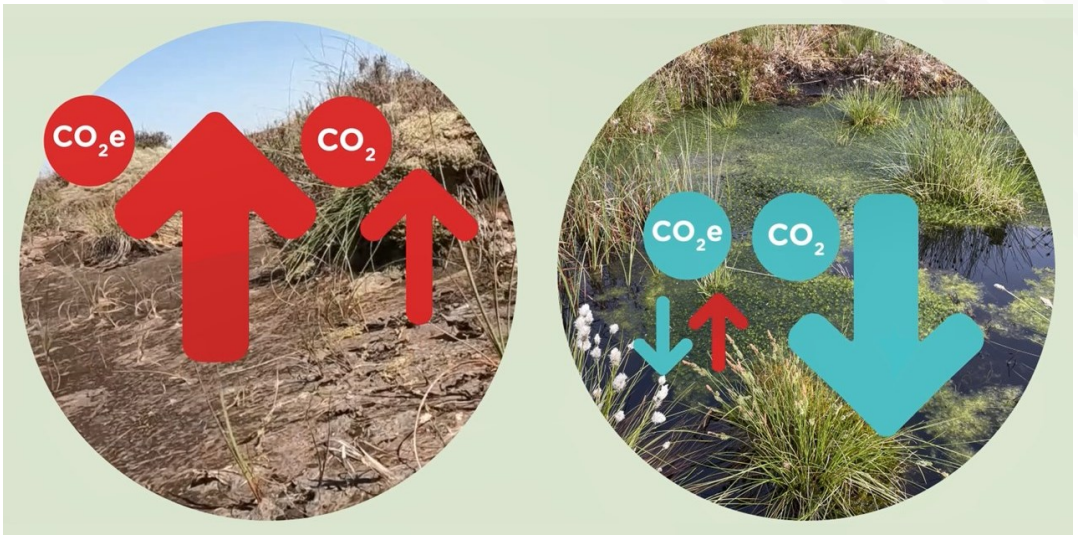

Gwybodaeth am gyllido adfer mawndir gan y RhWGF:

Information about NPAP's peatland restoration funding:

npap@cyfoethnaturiolcymru.gov.uk

Cwestiwn ac Ateb

Q & A

Sut allwch chi helpu i fynd i'r afael â rhai o'r materion a godwyd?

How can you help address some of the issues raised?

Rhowch fanylion yn sgwrs y cyfarfod

Please provide detail in the meeting chat

Podlediad / Podcast

ewch i Bodlediad CNC: Cyfoeth: Podlediad Amgylchedd Cyfoeth Naturiol Cymru

visit the NRW Podcast: Cyfoeth: The Natural Resources Wales Environment Podcast

Adborth / Feedback survey

English - https://ymgynghori.cyfoethnaturiol.cymru/sonarr/d045300f/

Cymraeg – https://ymgynghori.cyfoethnaturiol.cymru/sonarr/447eb0a2/

Cysylltwch a ni / Contact us

sonarr@cyfoethnaturiolcymru.gov.uk

Diolch / Thank you

Bioamrywiaeth / Biodiversity	17/11/2026
Amgylcheddau trefol / Urban environments	10/12/2026

sonarr@cyfoethnaturiolcymru.gov.uk